

Organizacija in tehnologija izkoriščanja gozdov in njun prispevek v realizaciji možnega poseka v zasebnih gozdovih

Forest Exploitation Organization and Technology and their Contribution to the Realization of Feasible Cut in Private Forests

Jurij MARENČE¹, Špela PEZDEVŠEK MALOVRH², Janez KRČ³

Izvleček:

Marenče, J., Pezdevšek - Malovrh, Š., Krč, J.: Organizacija in tehnologija izkoriščanja gozdov in njun prispevek v realizaciji možnega poseka v zasebnih gozdovih. *Gozdarski vestnik*, 70/2012, št. 4. V slovenščini, z izvlečkom v angleščini. Prevod Breda Misja. Jezikovni pregled slovenskega besedila Marjetka Šivic.

V zasebnih gozdovih opažamo velik razkorak med možnim in dejanskim posekom. Razkorak bi se zmanjšal z boljšo organizacijo lastnikov gozdov in tehnološkim posodabljanjem procesa pridobivanja lesa. Prispevek obravnava stanje in opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu, morebitne smeri povezovanja lastnikov gozdov ter pričakovanja lastnikov in njihovo vlogo pri intenziviranju možnega poseka. Ocenjuje tudi možnosti rabe sodobnih tehnologij, ki se kažejo v prostorskem združevanju zasebne gozdne posesti in pripravljenost lastnikov za sodelovanje pri rabi sodobnih tehnologij. Na koncu so predlagane še morebitne rešitve za posodabljanje in boljše delo v zasebnih gozdovih.

Ključne besede: zasebni gozdovi, lastniki gozdov, opremljenost, povezovanje, realizacija poseka

Abstract:

Forest Exploitation Organization and Technology and their Contribution to the Realization of Feasible Cut in Private Forests. *Gozdarski vestnik (Professional Journal of Forestry)*, 70/2012, vol. 4. In Slovenian, abstract and summary in English. Translated by Breda Misja, proofreading of the Slovenian text Marjetka Šivic.

We are noticing a large gap between feasible and realized cut in private forests. This gap could be reduced by better organization of forest owners and technological modernization of the wood production process. This article deals with forest owners' condition and equipment for forest work, possible directions of forest owners' linking, forest owners' expectations, and their role in intensification of feasible cut. It also estimates the possibilities for using modern technologies, shown in spatial joining of private forest estates and owners' readiness to participate in usage of modern technologies. Finally, possible solutions for modernization and better work in private forests are suggested.

Key words: private forest, forest owner, equipment, associating, realized cut

1 UVOD

Pretežno zasebna gozdna posest, majhnost in razdrobljenost le-te, večinoma skromna opremljenost in usposobljenost njihovih lastnikov so gotovo pomembna dejstva in hkrati razlogi, ki vplivajo na realizacijo možnega poseka v naših zasebnih gozdovih. Poleg tega so mnogi lastniki ekonomsko neodvisni od dela v svojem gozdu, hkrati pa se tudi malo zanimajo za to dejavnost.

Mehanizacija, ki jo v gozdu pri svojem delu uporabljajo zasebni lastniki, je večinoma starejša, poleg tega pa so tudi stroji nezadostno dodatno opremljeni s potrebno gozdarsko nadgradnjo. Zaskrbljujoča je tudi opremljenost ljudi z osebno varovalno opremo; nekateri jo sicer imajo, jo pa pri svojem delu manj pogosto uporabljajo. Pri profesionalnem in odgovornem delu veljajo

predpisi in pravilniki, ki opredeljujejo primerna in zahtevana delovna sredstva ter opremo za varno delo. V mnogih primerih, ko sami delamo v svojem gozdu, je opremljenost s stroji in drugo opremo pomanjkljiva. Ob neupoštevanju tehničnih in varnostnih pravil je tudi temu primerno velika verjetnost nezgod v zasebnih gozdovih.

Večino dela v teh gozdovih opravljamo na tradicionalen način – posek z motorno žago, transport lesa do kamionske ceste pa v veliki večini opravimo s traktorji najrazličnejših izvedb

¹ J. M., doc. dr., Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF, UL, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

² Š. P-M. as. dr., Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF, UL, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

³ J. K. prof. dr., Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF, UL, Večna pot 83, 1000 Ljubljana

in primernosti. Ob določenih predpostavkah in izpolnjenih pogojih bi v zasebnih gozdovih v več primerih lahko uporabljali tudi sodobnejše načine sečnje in transport lesa. Ne povsod – marsikje, kjer bi bilo mogoče, pa prav gotovo. Takšen način razmišljanja in ukrepanja bi gotovo prispevala k večji realizaciji možnega poseka.

V prispevku želimo predstaviti nekaj domačih in tujih raziskav, ki so bile narejene na področju gozdne tehnike in ekonomike, in z njimi osvetliti področja, za katera ocenjujemo, da so pomembna in hkrati povezana s problematiko realizacije možnih sečenj v zasebnih gozdovih. Taka področja so opremljenost lastnikov gozdov za delo v gozdu, možnosti in pripravljenost za sodelovanje med lastniki gozdov ter potreba in morebitne posledice sodelovanja med lastniki gozdov z vidika tehnološkega posodabljanja procesa pridobivanja lesa.

2 STANJE OPREMLJENOSTI S STROJI IN OSEBNA VAROVALNA OPREMA PRI LASTNIKIH GOZDOV

V minulem obdobju je kar nekaj avtorjev analiziralo opremljenost, delo in navade lastnikov pri delu v gozdu. To so bile poleg raziskovalcev (MEDVED, 2000, MARENČE, 1997) predvsem raziskave v okviru diplomskih del študentov, ki so bile omejene na različna območja v Sloveniji (HORVAT, 1995, KOVŠČA, 1996, KONEČNIK, 1997, VERDERBER, 2010). Podatki zaradi različnih metodoloških pristopov niso neposredno primerljivi, lahko pa iz njih sklepamo na stanje na tem področju. Pri analizi opremljenosti z motornimi žagami avtorji diplomskih del ugotavljajo, da imajo posestniki v povprečju 1,4 do 1,6 motorne žage, 1,3 do 1,4 traktorja, pri tem pa vitle uporablja manj kot polovica posestnikov, zajetih v raziskavah. Pri osebni varovalni opremi analize kažejo, da ima zaščitno čelado 21 do 37 % lastnikov gozdov, glušnike 16 do 22 %, primerno obleko 9 do 21 %, obutev 62 do 65 % in rokavice 70 do 94 % primerov. Pri tem je treba poudariti pomembno razliko – opremo zgolj imajo ali pa jo pri svojem delu tudi redno uporabljajo. Ob upoštevanju tega dejstva postanejo navedeni nezavidljivi deleži še manjši. Rezultati so daleč od zelenega stanja, ga pa lahko privzamemo kot

reprezentativno na področju opremljenosti za izvedbo gozdnih del v Sloveniji.

Poleg pomanjkljive in starejše opreme ter usposobljenosti za zahtevno delo v gozdu sta dodatno še ekonomska neodvisnost od gozda in nezanimanje mnogih lastnikov za delo v njem tista dejavnika, ki odločilno vplivata na majhno realizacijo načrtovanega etata.

3 POVEZOVANJE LASTNIKOV GOZDOV KOT DEJAVNIK IZVEDBE GOZDARSKIH DEL

V cilju intenziviranja gospodarjenja z zasebnimi gozdovi se v zadnjem času vedno bolj izpostavlja: povezovanje lastnikov gozdov, njihovo skupno nastopanje na trgu, skupna nabava in uporaba strojev, oskrba z osebno varovalno opremo in pridobivanje potrebnih informacij za gospodarjenje.

Takšno aktivno članstvo v interesnih skupinah je pomembno za pridobivanje zavesti o kolektivnem delovanju, ki omogoča samoorganizacijo in sodelovanje, pa tudi za izboljšanje gospodarjenja a z gozdovi. Vendar pa povezovanje lastnikov gozdov ne more rešiti vseh težav, lahko jih le omili (MORI, 2008). Lokalna združenja lastnikov gozdov so dobrodošla, saj lastniki prek njih lahko veliko bolj izražajo svoje interese kot vsak posameznik, intenzivirajo gospodarjenje in pravočasno pridobijo potrebne informacije.

Pripravljenost lastnikov za povezovanje in njihova pričakovanja od oblik povezovanja so v prvi vrsti odvisna od njihovih neposrednih interesov, ki so povezani z njihovimi potrebami, cilji, motiviranostjo in socialno-demografskimi dejavniki. Na drugi strani pa so omejeni s posestnimi in lastninskimi razmerami, zato se povezujejo v različne oblike (PEZDEVŠEK MALOVRH, 2010). Rezultati raziskave kažejo, da večjo pripravljenost za povezovanje izkazujejo mlajši lastniki (mlajši od 50 let), ki imajo v lasti večje posesti (več kot 10ha) (PEZDEVŠEK MALOVRH et. al., 2010). Nadalje smo ugotovili, da od oblik povezovanja v prvi vrsti pričakujejo pomoč pri trženju lesa (33,7%), izobraževanju (24,1%), svetovanju pri gospodarjenju (21,3%), podjetniških storitvah (15,5%), pomoči pri gradnji cest (8,4%) in zastopanju njihovih interesov pri sprejemanju zakonodaje (8,7%) (PEZDEVŠEK MALOVRH et.al., 2011).

Preglednica 1: Osebna varovalna oprema lastnikov zasebnih gozdov

Vir podatkov	Čelada		Zaščita vida in sluha		Primerna obutev		Rokavice		Zaščitne hlače	
	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)
Horvat 1995	21	10	17	5	65	54	74	49	ni pod.	ni pod.
Kovšca 1996	38	11	22	5	ni pod.	ni pod.	84	60	ni pod.	ni pod.
Konečnik 1997	37	9	17	5	62	47	94	70	9	3

Preglednica 2: Osebna varovalna oprema članov društva lastnikov gozdov

Društvo lastnikov gozdov	Čelada		Zaščita vida in sluha		Primerna obutev		Rokavice		Zaščitne hlače	
	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)	ima (%)	uporablja (%)
	85	80	69	57	68	64	85	83	65	62

V Sloveniji se je skozi čas spreminjala organiziranost lastnikov gozdov. Kot prva oblika povezovanja lastnikov gozdov so se pojavile zadruge, katerih prvenstvena naloga je bila pospeševanje gospodarskih koristi in učinkovitosti članov. Po osamosvojitvi Slovenije so se pojavile nove oblike povezovanja lastnikov gozdov, kot so strojni krožki in strojne skupnosti, kjer lastniki gozdov med seboj sodelujejo pri rabi strojev in tako zmanjšujejo stroške, dosegajo večjo delovno produktivnosti in kakovost dela, hkrati pa se jim odpre možnost za pridobivanje dodatnega dohodka z delom na drugih kmetijah. Anketa med lastniki, ki sodelujejo pri nakupu in rabi strojev (n = 50), je pokazala, da pri skupni nabavi in rabi strojev ni večjih težav, poskrbljeno je za delitev stroškov vzdrževanja in popravil, časovno dinamiko rabe strojev, zbiranje sredstev za amortizacijo in skladiščenje strojev. Nadalje anketirani lastniki gozdov vidijo prednosti sodelovanja pri rabi strojev predvsem v večji izkoriščenosti strojev, delitvi stroškov za nakup in manjših stroških dela (OTO, 2010).

V zadnjih letih so se začeli lastniki organizirati tudi v društva lastnikov gozdov, katerih glavni poudarek je na informiranju lastnikov, svetovanju pri trženju lesa, skupinski nabavi osebne varovalne opreme ter zastopanju skupnih interesov članov. Težišče dela društev lastnikov gozdov je tudi pri izobraževanju za kakovostno in učinkovitejšo delo v gozdu. Pri tem posebno pozornost namenjajo usposabljanju lastnikov za varno delo v gozdu, saj se vsako leto pri sečnji in spravilu v gozdu

zgodijo veliko nesreč. Takšen je tudi primer društva lastnikov gozdov ob Lahinji in Kolpi, ki je bilo ustanovljeno leta 2004 z namenom povezovanja lastnikov gozdov, med katerimi prevladuje majhna gozdna posest (povprečno 0,5 ha). Pri tem je treba poudariti, da gre za posameznike, ki so se včlanili v društvo in tako posredno pokazali tudi večje zanimanje za delo v gozdu.

Anketa med člani društva (n = 78) je pokazala, da imajo lastniki v svoji posesti v povprečju 2 motorni žagi, 1,3 traktorja, vitle pa v povprečju uporablja okoli 70 % anketiranih. Razen pri uporabi vitlov ne ugotavljamo bistvenih razlik z doslej obravnavanimi anketami. Pri osebni varovalni opremi pa so izrazitejšje razlike med lastniki. V preglednici 1 navajamo podatke iz nekaj dosedanjih anket (HORVAT, 1995, KOVŠCA, 1996, KONEČNIK, 1997). Ugotavljamo, da je opremljenost zelo pomanjkljiva, boljša je le pri uporabi zaščitne obutve in rokavic.

Pri osebni varovalni opremi članov omenjenega društva pa je stanje v primerjavi z doslej omenjenimi podatki precej boljše (preglednica 2). K temu je gotovo odločilno prispevala skupna nabava opreme, ki jo takšno povezovanje tudi omogoča (VERDERBER, 2010).

Med člani društva ima čelado 85 % lastnikov, zaščitno mrežico 70 %, glušnike 67 %, zaščitne hlače 65 %, primerno obutev 64 % in rokavice 83 % lastnikov. Tudi ti deleži so nekoliko manjši, ko lastnike povprašamo o dejanski uporabi vse našete opreme pri njihovem delu. Pri obutvi in

rokavicah razlike niso bistveno drugačne od dose-danjih prikazanih rezultatov, z drugo opremo pa so člani društva precej bolje opremljeni. Želimo poudariti, da poleg koristi, ki jih sicer prinaša tovrstno povezovanje lastnikov, lahko članstvo v takšnih združenjih prispeva k bistveno boljši opremljenosti lastnikov gozdov, s tem pa tudi k njihovemu varnejšemu delu v gozdu.

4 MOŽNOSTI UPORABE SODOBNEJŠIH TEHNOLOGIJ V ZASEBNIH GOZDOVIH

Povezovanje med lastniki gozdov lahko pripomore k racionalizaciji izvedbe del v primeru, ko je razdrobljena posest ovira za rabo sodobnih tehnologij. Zato v nadaljevanju želimo prikazati rezultate analize o možnosti rabe sodobnih tehnologij v slovenskih zasebnih gozdovih. Analizirani so obeti rabe strojne sečnje v različicah, vezanih na količino t. i. socialnega kapitala, ki je opredeljen kot sposobnost ljudi za sodelovanje (PUTNAM 1993, BOGATAJ 2009). Sodelovanje in združevanje je postalo nujno tudi za države, ki imajo v primerjavi s Slovenijo bistveno večjo povprečno gozdno posest. Tuje izkušnje z združevanjem lastnikov gozdov kažejo na eno izmed zgodb o uspehu pri gospodarjenju z zasebno gozdno posestjo.

V posebni raziskavi smo analizirali možnosti prostorskega združevanja zasebne gozdne posesti in jih primerjali s stanjem nepovezanosti – vse to v povezavi z dejavniki, ki vplivajo na učinkovitost rabe sodobnih tehnologij pri delu v gozdarstvu (KRČ, 2006). Na temelju izbranih meril smo izločili 54.460 ha zasebnih gozdov. Izbrane površine smo najprej analizirali prostorsko in z vidika razvojnih faz gozdnih sestojev. Največ izbranih površin zasebnih gozdov je na mariborskem in ljubljanskem območju. Na večini območij prevladujejo debeljaki, kar z vidika konkurenčnosti rabe strojne sečnje v primerjavi s t. i. klasičnimi tehnologijami ni ugodno.

Rezultati analize lastninske strukture izbranih površin kažejo, da imamo na kar 3/4 površinah, primernih za strojno sečnjo, povprečno zasebno parcelo manjšo od 8 ha. Tuji viri to navajajo (BULTEMEIER in sod., 1998) kot najmanjšo

velikost, ki naj bi jo imela delovišča pri strojni sečnji. Med izbranimi odseki je samo dobre 3 % odsekov z več kot 30 ha, kar isti viri priporočajo za najmanjšo površino uporabe strojne sečnje, kjer ni potreben vmesni premik strojev s prevozom na posebej prirejenih prikolicah.

Z vidika posameznega lastnika je odstotek izbranih površin še precej manjši. Med slovenskimi lastniki gozdov, ki imajo gozdne posesti primerne za strojno sečnjo, je namreč le 1,32 % takih, katerih velikost posamezne parcele zadošča že omenjenim nemškimi merilom za najmanjšo velikosti delovišča, kjer je mogoče gospodarno uporabiti strojno sečnjo.

Nadalje so nas zanimali pogoji za možnost organiziranja skupne izvedbe del v zasebnih gozdovih, ki so primerni za strojno sečnjo. Rezultati modelnega združevanja kažejo, da bi bilo mogoče na državni ravni z združevanjem sosednjih odsekov v zasebni lasti oblikovati 2.694 prostorsko ločenih površin povprečne velikosti 32,12 ha. Od tega jih je po številu skoraj 1/3 (31,3 %) večjih od 8 ha. 31,3 % modelno združenih površin po številu pa je po površini več kot 94 % od skupno izbrane površine, opredeljene kot primerne za strojno sečnjo. Med njimi je tudi 2/3 takih, ki presegajo 30 ha.

Iz ugotovitve lahko povzamemo, da glede na merilo velikosti delovišča z združevanjem dela med sosednjimi lastniki gozdov lahko ustvarimo možnosti, kjer bi lahko strojno sečnjo uporabili na veliki večini modelno izbranih površin v zasebnih gozdovih, ocenjenih kot primerne za rabo strojne sečnje (KRČ, 2006).

Na drugi strani pa se postavlja vprašanje, kljub ugodnim sestojnim in terenskim razmeram, ali je pripravljenost lastnikov za sodelovanje pri rabi sodobnih tehnologij. Rezultati ankete, opravljene med lastniki gozdov (n = 52), so pokazali, da se je 78,8 % anketiranih pripravljeno povezati z drugimi lastniki pri rabi strojne sečnje. Največje zanimanje so izkazali lastniki, ki imajo v lasti manj kot 10 ha gozda (62,2 %), in lastniki večjih posesti (PEZDEVŠEK MALOVRH, 2006).

Do uporabe sodobnih tehnologij so nekateri lastniki gozdov nezaupljivi, ker se bojijo, da bi se jim zmanjšala možnost za delo v svojem gozdu (46,2 %) in možnost za pridobitev dohodka iz

dela v svojem gozdu (36,5 %). Lastniki gozda pa v sodobnih tehnologijah vidijo tudi prednosti, kot so večja možnost za pridobitev dohodka (38,5 %), več časa za nove oziroma druge gospodarske aktivnosti (65,4 %), več prostega časa (46,2 %), zmanjšanje števila nezgod (76,9 %), povečanje stopnje negovalnih del (53,8 %) in boljša realizacija možnih sečenj (75,0 %) (PEZDEVŠEK MALOVRH, 2006).

Med anketiranimi je 36,5 % takih, ki bi delo prepustili gozdarskim gospodarskim družbam, ki delo opravljajo s sodobnimi tehnologijami. Delo pa bi prepustili izvajalcem (gozdarskim gospodarskim družbam), če sami ne bi imeli opreme (57,7 %), ne bi imeli časa (48,1 %), če bi bilo delo hitreje (23,1 %) ali bolj kakovostno opravljeno (46,2 %) in če bi imeli v primeru oddaje dela večji dohodek (65,4 %) (PEZDEVŠEK MALOVRH, 2006).

5 RAZPRAVA

Kje vidimo rešitve za posodabljanje in boljše delo v zasebnih gozdovih?

Različne oblike povezovanja lastnikov gozdov so stroki lahko v pomoč pri uresničevanju ciljev gospodarjenja, od katerih je sečnja pomemben del. To je lahko ena od poti, ki vodi k uresničitvi tega cilja. Po tej poti je mogoče hoditi: za to imamo primerno mehanizacijo, pomembnega znanja je tudi vsak dan več, treba je predvsem hoteti. Razmere, v katerih opravljamo dela v zasebnih gozdovih, nas silijo poiskati drugačne, predvsem pa boljše poti.

Morda je prišel tudi čas, ko se bomo v stroki morali vprašati, ali je še smiselno pospeševati množičnost pri delu. Proti je več dejstev:

- zahteva po koncentraciji dela pri učinkoviti rabi sodobnih tehnologij in velik vložek sredstev za tehnološko posodabljanje,
- veliko nesreč pri delu, kjer imamo zanesljivo statistiko le v primeru smrti. Pri vseh lažjih nezgodah, ki nastajajo predvsem zaradi pomanjkljive usposobljenosti in opremljenosti, pa sploh nimamo evidence,
- povečano število izvajalcev del povzroča večanje potreb po dodatni opremi in mehanizaciji. Že sedaj pa se soočamo s problemom izkoriščanja obstoječih zmogljivosti za delo v gozdarstvu.

V svetovnem merilu je namreč Slovenija na prvem mestu po številu traktorjev na prebivalca (sledita ji Irska in Avstrija).

S povečevanjem socialnega kapitala (horizontalno s pospeševanjem različnih oblik združevanja lastnikov gozdov in vertikalno poslovno združevanje deležnikov na verigi dodane vrednosti lesu) gremo v pozitivni smeri nasproti vsaj dvema dejavnikoma, ki pripomoreta k višji realizaciji možnih sečenj: tehnološkemu posodabljanju in racionalnejši izvedbi predvidenih del v gozdovih. Hkrati se izboljšujejo možnosti za povečevanje dodane vrednosti na vsej gozdno-lesni verigi, ki jo tudi Slovenija vse bolj prepozna kot strateško gospodarsko področje.

Poti je več. S skupnimi močmi moramo poiskati nove, drugačne, boljše, predvsem pa racionalne poti k večji realizaciji možnih sečenj – seveda povsod tam, kjer je to mogoče in strokovno sprejemljivo.

6 VIRI

- Bogataj, N., 2009. Social context as a pillar of sustainable forest management - a Slovenian case; Zbornik gozdarstva in lesarstva, št. 90, str. 57–65.
- Bültemeier, A., Flechig, B., Liebscher, W., Petzold, H., Weikert, J., 1998. Hochmechanisierte Holzernte. Merkblatt zum Einsatz von Kranvollernten (Harvestern). Freistaat Sachsen, Staatministerium für Landwirtschaft Ernährung und Forsten, Dresden, 49 p.
- Horvat, B., 1995. Opremljenost lastnikov gozdov na postojanskem območju za gozdno delo: diplomska naloga. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana. 37 str.
- Konečnik, M., 1997. Opremljenost lastnikov gozdov za proizvodnjo lesa v revirju Kozjak: diplomska naloga. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana. 65 str.
- Kovšca, S., 1996. Obseg dela in navade v zasebnih gozdovih na območju GGE Otlica: diplomska naloga. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana. 34 str.
- Krč, J., 2006. Vpliv velikosti posesti na strojno sečnjo v zasebnih gozdovih = The influence of fragmented private forest property on mechanized cutting. Zb. gozd. lesar., št. 79, str. 93–102
- Marenče, J., 1997. Izbor in gospodarnost prilagojenih tehnologij pridobivanja gozdnih lesnih sortimentov v zasebnih gozdovih: magistrska naloga. Univerza v

- Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana: 141 str.
- Medved, M., 2000. Gozdnogospodarske posledice posestne sestave slovenskih zasebnih gozdov: doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana: 179 str.
- Mori, J., 2008. Načrtovanje možnega poseka in njegova izvedba v zasebnih gozdovih. *GozdV* 66 (1), str. 65–74.
- Oto, S., 2011. Sodelovanje lastnikov gozdov pri rabi strojev na območju Strojne, Zelen brega in suhega vrha: diplomska naloga. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana. 60 str.
- Pezdevšek Malovrh, Š., 2006. Povezovanje lastnikov gozdov kot ukrep za povečanje konkurenčnosti v zasebnih gozdovih ob uvajanju sodobnih tehnologij, *Gozdarski vestnik*, 64(10), str. 451–462.
- Pezdevšek Malovrh, Š., Zadnik Stirn, L., Krč, J., 2010. Influence of property and ownership conditions on willingness to cooperate. *Šumarski list*, 134(3–4), str. 139–149.
- Pezdevšek Malovrh, Š., 2010. Vpliv institucij in oblik povezovanja na gospodarjenje z zasebnimi gozdovi: doktorska disertacija. Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana: 224 str.
- Pezdevšek Malovrh, Š., Hodges, D. G., Marić, B., Avdibegović, M., 2011. Private forest owners expectations of interest associations: comparative analysis between Slovenia and Bosnia-Herzegovina, *Šumarski list*, 11–12, str. 557–566.
- Putnam, R. D., 1993. *Making Democracy Work: Civic Traditions in Modern Italy*. New Jersey: Princeton University Press, 258 str.
- Verderber, T., 2010. Opremljenost lastnikov za delo v gozdu na območju GGE Adlešiči in Stari trg: diplomska naloga. Univerza v Ljubljani, BF, Oddelek za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire. Ljubljana. 55 str.